

Stina Oscarson: När Billström sms:ar förstår jag plötsligt

Stina Oscarson

Publicerad 2024-01-21

Varför har regeringen strypt stödet till fredsorganisationer? Utrikesminister Tobias Billström säger att det ska renodla biståndsarbetet, men ett svar han sedan låter sms:a mig får mig att tro att det egentligen handlar om något helt annat.

Frågan lämnar mig ingen ro och ända sedan i höstas, när de första

ryktena kom, har jag försökt få reda på vad det egentligen handlar om. För det kan inte vara pengarna. I sammanhanget är det så små summor. Ingen ansvarig minister var dock till en början beredd att ställa upp på en intervju. Beslutet var inte taget än, sa man och hänvisade till budgeten.

Men inte heller där gavs några svar. Veckorna gick. Månaderna och så på fredagen den 22 december, i skuggan av presskonferenser för klimathandlingsplan, kulturkanon och en annalkande julledighet kom beskedet då till sist:

Ändringar i regleringsbrevet till Folke Bernadotteakademin – vilket får som följd att ett tjugotal organisationer som arbetar med freds- och demokratifrågor blir av med sitt stöd. Totalt drygt 20 miljoner kronor som fördelats mellan dessa organisationer. Däribland Svenska freds och Läkare mot kärnvapen. Avskaffandet av stödet innebär ett brott av en över

hundraårig tradition – vilket man uppenbarligen inte har lust att kommunicera.

Själv är jag kluven.

Å ena sidan tycker jag det är ett problem att vi har ett civilsamhälle som i så hög grad är beroende av offentliga medel och därmed av den sittande maktens välvilja. Och jag stör mig på de organisationer som går ut och hotar att de utan stöd kommer att tystna. Det är ju förmodligen exakt vad makten vill. Och hur djupt sitter engagemanget om man bara är beredd att arbeta mot betalning?

Å andra sidan: hur skulle den enorma kunskapsbank som många av dessa organisationer i dag besitter varit möjligt att bygga upp om arbetet bedrivits enbart som hobby?

Men först och främst ställer jag mig frågande till vad intentionen med det indragna stödet egentligen är. För hade det varit en del av en klassisk borgerlig ideologi som önskar ett civilsamhälle skilt från staten, varför väljer man då just dessa organisationer? Och varför i så fall inte låta beslutet följas av åtgärder där man underlättar för civilsamhället att få in pengar på andra sätt?

Min känsla nu är snarare att det handlar om en knäpp på näsan, en subtil makt demonstration mot röster man den senaste tiden funnit obekväma i den offentliga debatten.

Så vad säger ansvarig minister? Till slut får jag i alla fall möjlighet till en kort intervju med utrikesminister Tobias Billström (M). Han säger att beslutet primärt handlar om att, som en följd av Tidöpartiernas reformagenda för biståndet, renodla Folke Bernadotteakademins verksamhet.

Civilsamhället är en viktig del av ett lands demokratiska fundament, säger han, men det innebär inte att alla ska få stöd för sin verksamhet. Och framför allt ska stöd inte längre ges till opinionsbildning. Däremot framhåller han att det fortfarande kommer att finnas medel för att arbeta med civilsamhället i andra länder. Där stödet, som han ser det, kan göra större nytta.

Han förnekar också bestämt att det indragna stödet skulle ha något med organisationernas åsikter att göra. Och säger att det är viktigt med en mångfald av röster.

Samtidigt formulerar han i ett sms:at svar på en följdfråga från mig att han är ”djupt besviken över Svenska freds tydliga nej till att ge Ukraina

svenska vapen i samband med Rysslands invasion i februari 2022. Det var ett definierande ögonblick i synen på rätt och fel”.

Och att en minister så tydligt går in och talar om vad som är rätt och fel åsikter kan jag inte undgå att finna anmärkningsvärt. I synnerhet som organisationen aldrig aktivt motarbetat vapenstödet, utan bara inte sett som sin uppgift att driva den frågan utan att lyfta andra möjligheter.

Jag får inte många minuter och efter intervjun dröjer sig en oförlöst känsla kvar.

Civilsamhället är viktigt säger Billström. En mångfald av röster.

Men det känns som ord som bara är ord. Utan kropp. Ord som beskriver en bild av hur demokratin ska vara. Beträktad från ovan.

Och jag får lite samma känsla som ibland kan infinna sig när jag lyssnar på programledarna i ”Ring P1”. Där folks åsikter visserligen är fria, men demokratin förvandlas till en lekstuga då ingen egentligen tar dem på allvar.

Men detta är naturligtvis min helt subjektiva tolkning.

Stina Oscarson